

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

Проблема психологічного супроводу фахівців розглядається в багатьох галузях народного господарства: діяльності корабельних спеціалістів, працівників пожежної безпеки, операторів, військовослужбовців, спортсменів, охоронців державного кордону [2; 4; 9; 10]. Останніми роками психологічний супровід використовується в роботі шкільних психологічних служб та освітніх закладів [1]. В ряді праць психологічний супровід розглядається як чинник збереження та покращення фізичного та психічного здоров'я молоді [9]. Є роботи присвячені психологічному забезпеченню спортивної діяльності [3; 8], в яких визначається його сутність, аналізуються психологічні і психогігієнічні рекомендації, приводяться методи саморегуляції та гетерорегуляції.

Єдиного визначення психологічного супроводу не існує. Так М. Бітянова [1] психологічним супроводом називає систему діяльності психолога, спрямовану на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психічного розвитку дитини в ситуаціях шкільної взаємодії. Під психологічним супроводом професійної освіти М. С. Корольчук, фахівець з даної проблеми, розуміє психологічне забезпечення підготовки за всіма професіями [4]. Є точка зору, згідно якої під психологічним супроводом розуміється підтримка психічно здорових людей, у яких виникають особистісні труднощі. Інші дослідники визначають психологічний супровід як недирективну форму надання психологічної допомоги, яка спрямована на розвиток і саморозвиток індивіда, як процес організації та проведення комплексу заходів з метою подолання ускладнень, підвищення рівня загальної та ситуативної психологічної стійкості і сприяння ефективному виконанню завдань в різних умовах діяльності [5]. Деякі психологи розглядають супровід як метод, як процес, або як систему діяльності.

У спеціальній літературі виділені види психологічного супроводу, завдання, структурні елементи та підходи до його дослідження. Так основними структурними компонентами дослідники [6] вважають: мету, суб'єкти та об'єкти, напрямки, форми, методи, засоби та принципи. Основними підходами до спрямованості супроводу, психологи називають: супровід-співробітництво, супровід-ініціювання, супровід-попередження [5]. Виділяються також види психологічного супроводу,

хоча єдиної їх класифікації не існує. Основними критеріями автори для класифікації видів супроводу називають: форму роботи, спрямованість, предмет, об'єкт, та оцінку ефективності супроводу. Але представлені в роботах критерії недостатньо обґрунтовані та конкретизовані, що затрудняє їх перенос на практику. Існують також експериментальні дослідження в яких показується взаємозв'язок рівня працездатності та психічних функцій з методиками комплексного психологічного забезпечення діяльності [7; 11].

Під психологічним супроводом ми розуміємо комплекс заходів і засобів впливу на психіку особистості з метою створення сприятливих умов для її професійного становлення. Нами розроблена модель цілісної системи психолого-педагогічного супроводу студента та створена на базі кафедри педагогіки і психології ЛДУФК лабораторія для його здійснення та контролю. Психологічний супровід професійної підготовки студентів ЗВО фізкультурно-спортивного профілю здійснювався за наступними напрямками: психологічна діагностика, спрямована на вивчення психологічних особливостей та акцентуації характеру індивіда, моніторинг його інтелектуального розвитку; психологічна корекція, метою якої є розробка рекомендацій щодо формування стабільної емоційно-вольової сфери особистості, її пізнавальних, мотиваційних та комунікативних потенціалів; психологічна допомога, яка включає психологічне консультування індивіда щодо екстремальних ситуацій в його життєдіяльності та розробці шляхів виходу із життєвих криз. Психологічна допомога також спрямована на засвоєння спеціальних методів навчання, які допомагають розвивати ті психологічні якості та резерви організму, котрі являються основою ефективної навчальної діяльності. У плані виконання цих завдань колектив кафедри виробив певний досвід роботи, який використовується при викладанні ряду дисциплін, зокрема «Психології», «Психології спорту», «Клінічної психології», «Психології особливостей спілкування з неповносправними», «Педагогіки», «Психології управління», «Конфліктології», «Педагогіки спорту», «Психології фізичного виховання», «Педагогіки фізичного виховання», «Психології і педагогіки вищої школи», розробив активні та інтерактивні методи навчання, які дають змогу студенту формувати критичність та глибину мислення, стимулювати позитивну мотивацію самостійність та уміння використовувати психологічні закономірності в майбутній професійній діяльності.

Одним з основних аспектів психологічного супроводу в нашому дослідженні виступила діагностична діяльність, яка стосується психологічних особливостей особистості. Актуальність комплексної діагностики зумовлена декількома чинниками. По-перше, вивчаються риси всіх рівнів інтегрованої індивідуальності – індивідного, особистісного, соціально-психологічного. По-друге, вивчення сукупності різнорівневих особливостей дає змогу скласти системний психологічний портрет особистості і отримати достовірний психологічний діагноз. По-третє, проведення багаторівневої діагностики індивідуально-психологічних властивостей знижує ймовірність прояву феномену соціальної бажаності, який спотворює результати дослідження. Діагностико-консультативні заходи дають змогу оцінити і змінити психологічні показники і дати рекомендації щодо побудови навчального процесу з дисциплін психолого-педагогічного циклу, планувати тематику соціально-психологічних тренінгів та роботу психолого-психологічних консиліумів. Психодіагностичну складову психологічного супроводу утворюють наступні блоки: методики, які визначають індивідуальні особливості, необхідні для успішного навчання і якісного виконання майбутньої професійної діяльності; методики, спрямовані на корекцію індивідуальних властивостей особистості та психічних станів, які заважають успішному засвоєнню професії; блок психолого-педагогічних методик і методів, спрямованих на засвоєння навчальних дисциплін; методики скеровані на психологічну підготовку майбутніх вчителів фізичної культури та тренерів.

Психодіагностичне обстеження дало можливість, на підставі реалізації принципу комплексності, проектувати методичний арсенал психолого-педагогічного впливу на навчальний процес, з урахуванням багатьох цілей та завдань вищої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Битянова М. П. Организация психологической работы в школе. М. : Совершенство, 1998. 298 с.
2. Журавель А.П. Психологічний супровід оперативно-службової діяльності особового складу підрозділів охорони державного кордону України 2006 года: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.09 / А.П. Журавель; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2006. 20 с.
3. Кириленко Т. С. Психологія спорту. Регуляція психічних станів: Навчальний посібник. Київ: КНУТШ, 2002. 112 с.

4. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. Навчальний посібник. Для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Ельга-Ніка-Цвир, 2004. 580 с.
5. Максимова Н. Ю., Милютіна Е. Л. Курс лекцій по детской патопсихологии: Учебное пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. 576 с.
6. Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей: Дис. докт. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2020. 436 с.
7. Практическая психодиагностика. Методики и тесты : Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «Бахрах», 1998. 672 с.
8. Практические занятия по психологии: Пособие для институтов физкультуры. / Под ред. Д. Я. Богданова, М. П. Волкова. Москва : Физкультура и спорт, 1989. С. 133–134.
9. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я / М. С. Корольчук, Т. І. Кочергіна ; За заг. Ред. М. С. Корольчука. Київ: Інкос, 2002. 272 с.
10. Психолого-педагогічний супровід і підтримка в умовах модернізації освітньо-виховного простору. URL: <http://osvita.ua/school/aprin>[33]
11. Психологические состояния. Хрестоматия / Под ред. Куликова Л. В. СПб., 2000. 296 с.
12. Ягупов В. В. Соціальна та військова психологія: Навч. посібн. Київ: Київський університет, 2000.

*Богдана Березюк,
науковий керівник – Наталія Ярошук*

ПОКАЗНИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Підготовка дітей до школи була і залишається важливим педагогічним завданням закладу дошкільної освіти. Особливого значення в умовах продовження модернізації української освіти набуває проблема наступності дошкільного та початкового навчання, основою якої є готовність дітей до навчання в школі. Проблема підготовки дитини до навчання в школі не нова, але, на сучасному етапі вона є особливо актуальною через підвищення вимог до засвоєння програми сучасної школи [1].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що готовність до школи – це багатокомпонентне утворення, яке характеризується гармонійністю фізичного, психологічного, соціального та інтелектуального рівня розвитку дошкільника і забезпечує процес адаптації дітей в